REDACȚIUNEA.
Administrațiunea și Tipografia.
BRAȘOV, piața mare Nr. 30.
Scrisori nefrancate nu se primesc. Manuscripte nu se retrimet.
INSERATE se primesc la ADMINISTRAȚIUNE în Brașov și la următórele Birouri de anunciuri:
În Viena: M. Dukes Nachf. Nax. Augenfeld & Emerich Lesner, Heinrich Schalek. Rudolf Mosse. A. Oppelik's Nachf. Anton Oppelik. În Budapesta: A. V. Goldberger, Eckstein Bernat. În Hamburg: Karolyi & Liebmann.
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o seria garmond pe o colónă 6 cr. — Publicări mai dese după tarifă și învoială.
RECLAME pe pagina a 3-a o seriă 10 cr. séu 30 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI

ANUL LXIII.

„GAZETA“ iese în fiăcare di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șése luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de *Duminecă* 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șése luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de *Duminecă* 8 franci.
Se prenumeră la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare Târgul Inului Nr. 30. etagiu I.: Pe un an 10 fl., pe șése luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr. Cu dusul în casă: Pe un an 12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni 3 fl. — Un esemplar 5 cr. v. a. séu 15 bani. — Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 205. Brașov, Vineri-Sâmbătă 16 (29) Septemvrie. 1900.

Sașii, Șvabii și foile germane.

Lupta, ce o pórtă Sașii ardeleni în cestiunea numelor comunelor și localităților și în contra intențiunei de a-le maghiarisa cu ajutorul nouei legi, căreia i-a dat ființă șovinismul din era lui Banffy, a atras și atențiunea lumei germane din Austria ca și a celei din Germania.

In Austria puțin s'au interesat până acuma Germanii de-acolo de sórtea fraților lor prigoniți de regimul maghiar. Numai de câți-va ani încóce, de când a luat avênt mișcarea națională germană și de când partidul național german jócă un rol important în sînul Germanilor austriaci, organele de publicitate ale acestuia au început sĕ ia în apĕrare causa germanismului din statul vecin și în deosebi causa Sașilor din Transilvania. Aceste organe pledéză acuma și în favorul atitudinei, ce au luat'o Sașii ardeleni și în parte și Șvabii din Bănat față cu legea nouă maghiară despre numele localităților.

Una din aceste foi accentuând, că lozinca tuturor Maghiarilor neaoși și neneaoși este „mórte germanismului“, dice, că acest strigăt de rĕsboiŭ e un strigăt de frică. Temerea, că visul lor ilusoriu despre un „stat unitar național“ nu și-l vor vedé destul de curênd cu ochii, a făcut, dice amintitul diar, ca șoviniștii din era lui Banffy sĕ creeze legea privitóre la numele localităților, care nu este decât un atac, contrar dreptului ginților, al esistenței germanismului în Ungaria. Doi ani a fost pausă și acum érăși se pune în lucrare planul de maghiarisare a vechilor nume istorice ale orașelor fundate de Germani etc. Naționaliștii germani din Austria impintenéză pe Sași și îndeosebi pe Șvabii din Bănat sĕ-și apere numele germane.

In ce privesce pressa din Germania, numai foile uniunei pan-germane, „Alldeutscher Verband“, se ocupă de aceste lupte ale Germanilor din statul ungar. Partea cea mare covîrșitóre a pressei germane continuă însĕ și adi, de a-o ignora séu a trece cu indiferență peste durerile și plângerile conaționalilor, cari sunt amenințați aici de a-și pierde esistența națională. Totuși s'au aflat și între aceste unele foi, cari au luat cel puțin notiță despre decisiunile representanțelor comunale dela Brașov și Sibiiu. Un diar din capitala Bavariei face și un comentar la decisiunea comunei Brașov dicênd între altele, că ministeriul Szell vĕdêndu-se silit (?), prin agitațiunea șoviniștilor de colóre banffystă și de alte colori înrudite, sĕ ia în serios esecutarea legii din cestiune, va avé sĕ întêmpine multe greutăți. Ce decisiune va lua d-l Szell, după-ce va avé părerile representanțelor orășenesci, pe cari legea le privesce ca factorii cei mai importanți la stabilirea numelui oficial? Décă va urmări numai scopuri practice și va voi sĕ aducă la valóre în mod cinstit dreptul istoric, atunci va trebui de pildă în casul cu Brașovul, sĕ se decidă pentru numele oficial „Kronstadt“; în cas contrar va produce o adâncă amărăciune în poporațiunea germană, care nu póte fi spre folosul Ungariei. Și acésta mai ales pentru-că nemulțămirea între Germani „îi face pe aceștia sĕ se alieze cu poporațiunea română, care cresce și se înmulțesce puternic, și acésta ar trebui sĕ se ia în deosebită considerațiă de cercurile guvernamentale ungurescĭ.“

Este o aparițiune fórte semnificativă pentru crescerea mișcării naționale în sînul Germanilor de dincóce de Laita, că și între Șvabii din Bănat se manifesté tot mai mult și cuprinde tot mai mult teren naționalismul german. Dovadă pentru acésta este atitudinea Șvabilor din Biserica-Albă. în cestiunea rebotezării numelui comunelor.

Cu o covîrșitóre majoritate, sprijiniți și de membrii români ai representanței, locuitorii șvabi din Biserica-Albă au decis la rêndul lor, ca numele oficial al orașului sĕ fiă „Ungarisch Weisskirchen“. Astfel s'au alăturat și Șvabii din Bănat la decisiunile, ce le-au luat orașele din Transilvania: Brașovul, Sibiiul, Bistrița, Sebeșul-săsesc, Mediașul și Sighișóra.

Deși representanțele comunele și în multe locuri chiar și cele comitatense se vor pronunța pentru numele istorice ale orașelor, este de prevĕdut. care va fi decisiunea finală a ministrului de interne.

In tot casul însĕ atitudinea decisă a acestor representanțe va contribui a deschide ochii lumei dinafară asupra adevĕratelor tendințe destructive ale șovinismului maghiar dominant.

„Paralele“ archișoviniste.

Vestitul cronicar al lui Banffy, odinióră colaborator alături cu faimosul Jeszenszky al și mai faimósei „Secții“, se îndeletnicesce mereu cu tratarea cestiunei macedonene în organul guvernamental „Bud. Hirlap“.

Scim, că acest pretins istoric maghiar și „cunoscĕtor aprofundat“ al raporturilor române, a publicat în numita fóie unguréscă doi articuli asupra cestiunei macedonene și a riscat îndrăsnéța aserțiune, că nu Bulgaria, ci România a aruncat tăciunele revoluțiunei în Macedonia, și în conflictul româno-bulgar a luat pe față partea Bulgariei.

In Nr. dela 27 Sept. al lui „B. Hirl.“ el publică érăși un articul întitulat „Paralele“, în care se ocupă tot cu cestiunea macedonénă.

Chiar la început spune, că Macedonia este a Sultanului și că vatĕmă dreptul internațional atât România, cât și Bulgaria amestecându-se în afacerile macedonene. Dér „România *n'are drept* de a-se amesteca nici chiar atunci, când e clar și dovedit, că *Bulgaria sprijinesce oficial séu oficios comitetul macedonean*“. Lucrul ar sta cu totul altfel, décă pe teritoriul Bulgariei ar opera un comitet, care ar voi sĕ provóce disordine în Dobrogea și guvernul bulgar ar sprijini acest comitet. Jancso sta sĕ parieze pe pinteni și pe calpac, că nici Bulgarii, nici comitetul revoluționar din Sofia nu jertfesc o lăscae pentru scopuri irredentiste în Dobrogea, ei nu subvenționéză nici măcar e scólă, „cum a făcut la noi guvernul și Liga cultutală română ani de-a rêndul“.

Jancso „aprețiéză“ apoi situațiunea și din punct de vedere etnic și se întrébă, décă are România motiv de „a turbura pacea și liniștea în Macedonia“ rezimându-se pe-o populațiă română numĕrósă? Aici se provócă la Weigand, care stabilesce numĕrul Românilor macedoneni la 150,000 (!) și care susține, că elementul român macedonean scade vĕdênd cu ochii și va ajunge sórtea Românilor din Istria, cari pot fi considerați adi de perduți.

Cu tóte acestea — continuă Jancso — „cestiunea macedo-română este viu susținută și asupra însĕmnătății ei își dau silința (Românii) a mistifica diplomația și opiniunea publică europénă“. Jancso află, că România o face acésta numai pentru-ca venind odată rêndul la un aranjament în Balcani, „drept recompensă pentru pretinsele interese macedonene sĕ dobêndéscă o impingere a granițelor ei sudice dobrogene spre vest, *în paguba Bulgariei*“....

Spune mai departe, cum guvernul român a sciut sĕ esploateze asasinarea lui Mihăileanu în detrimentul Bulgariei, pe care a pus'o în fața alternativei: séu va desființa comitetul macedonean séu la cas contrar se va espune bănuelii, că vré sĕ restórne *status quo* în Balcani. Apoi adauge: „Óre în ce posițiune ar fi ajuns la 1894 nu numai guvernul român, dér însu-și Regele Carol, *décă guvernul unguresc*, punêndu-i pistolul în piept, *ar fi pretins sĕ disolve Liga culturală*,

FOILETONUL „GAZ. TRANS“.

(16)

Antropomorfism și antiantropomorfism în limba română.

(Urmare.)

Creștet (lat. clas. *vertex)* își are fără îndoială ca basă etimologică pe lat. *crista* (créstă) prefăcut prin etimologisare poporală în creștet, ca și când s'ar deriva dela verbul cresc (compară umblu-umblet, mugesc-muget etc.), deóre-ce după concepțiunea poporului crescerea corpului se manifestă în înălțare, în punctul cel mai înalt al corpului, în vêrful capului.

Melcii ochilor se numesc orbitele (lat. *orbita* dela orbis, cerc), adecă cavitatea, în care e aședat ochiul.

Gură (lat. clas. *os*), e identic cu lat. *gula* (gâtlegiŭ).

Falcă, pl. fălcile, (corespundênd latinescului *maxilla*, din care noi am făcut *măsea*) după etimologia sa nu e decât latinescul *falx*, accus. *falce*(m), secere, cósă, și de fapt fălcile au aspectul unei părechi de seceri, cari tae, macină mâncarea.

Forma etimologică directă din lat. falx este *falce*, conservată isolat ca mĕsură de suprafață (3 pogóne). Transițiunea de sens a latinescului falx, secere, cósă, pentru-ca sĕ devină românescul falce, își are analogii și în alte numiri poporale de suprafață. Falce a indicat la început fără îndoială numai teritoriul, ce se putea *cosi* séu *secera* într'o di, întocmai precum latinescul *iugerum* (românesce *jugăr)*, ca estensiune cam de mărimea pogonului românesc, indica suprafața de pământ, ce se putea ara într'o di, cu un *jug* (iugum), așadéră cu o părechie de boi, v. Plin. XVIII, 9: iugerum vocabatur, quod uno iugo boum in die exarari posset., comp. Varro I, 10; Colum V, 1. *Pogon* identic ca etimologiă cu slavicul pogon), paleoslav. pogonŭ, pogoni, persecutio, expeditio; rus. pogonŭ, alungare, gónă), și avênd aceeași trupină ca și gónă, gonesc, is-gonesc, pri-gonesc etc. nu indică după sensul sĕu fundamental decât teritoriul, ce se póte ara cu un jug într'o *gónă*, muncă de-o di, întocmai precum latinescul *actus*, tot o mĕsură de suprafață, (120 picióre romane) nu indica decât distanța, ce o pot percurge boii cu plugul într'o gónă séu lovitură de biciŭ (actus dela agere, a goni, a mâna).

Cerul gurei se numesce boltitura gurei (lat. palatum). Sĕ se compare ital. *il cielo della bocca*, span. *el cielo de la boca.*

Omușorul[1]), numit și *limburuș* este bucățica de carne, ce atêrnă la întrarea gâtlejului. Sinonim cu ambele acestea este ***împărătuș***, format din lat. *palatum* prin etimologisare poporală după analogia substantivului împĕrat. Din lat. palatum a trebuit se resulte românesce „*părat*“, formă, care de fapt a și esistat în vechia limbă românéscă, ceea ce reese din faptul, că în vechile documente românesci întêlnim forma *părat*[2]) în loc de împĕrat (lat. imperator). Confundându-se părat (palatum) cu împĕrat, întru cât împĕrat a fost considerat ca o composițiune din *în* și *părat*, cele 2 forme au ajuns sĕ se întrebuințeze una pentru alta: în loc de împĕrat s'a dis părat, ér în loc de „păratul“ gurei s'a dis împĕrat, și în formă diminutivală: *împărătuș*.

Tîmplă, pl. tîmple, partea laterală a capului între ochiŭ și urechie e în de obște identificat cu forma clasică latină: *tempora*, sing. tempus. In limba latină tempus, pl. tempora, are și sensul de tîmple și sensul de timp. Din lat. tempus a resultat românesce *timp*, ér din pl. tempora a resultat *timpuri* (vechiŭ: timpure). Din tempora deci n'a putut sĕ resulte direct și tîmple séu tîmplă. Tîmpla românéscă presupune necondiționat un prototip latin „*templa*“.

Limba românéscă mai dispune încă de-un homonim: *tîmplă*, indicând frontul interior al bisericei împodobit cu icóne, iconostasul la altar. Tîmplă în sensul acesta e fără îndoială identic cu lat. *templum*[1]), resp. templa.

[1]) Se dice și *omșor* și prin etimologisare poporală *oușor*. Amêndouĕ formele se aud în Brașov.

[2]) N. Iorga citéză (în Anal. Acc. Rom. S. II T. XX, pag. 455) după colecțiunea lui Hurmuzachi (III pag, 322) pasagiul următor dintr'un vechiŭ document: „ce-au trimes Batăr Andreiuș la *păratul* turcesc păntru pace“.

[1]) Sensul lui *templum* deja în l. lat. fluctuéză. Sensul fundamental al cuvêntului este: loc, spaț tăiat, despărțit, determinat (dela trupina *tem*, taiŭ). La Romani templum indica în primul rênd spațul determinat în aer, în cadrele căruia își ține augurul observațiunile sale, auspiciile: Templum dicitur locus manu auguris designatus, post quem factum illico captantur auspicia Serv. Verg.

sĕ tragă un proces şi sĕ osîndéscă pe toţĭ aceia, carĭ au ţesut pe pămêntul Românieĭ comploturĭ în contra statuluĭ ungar? Acésta paralelă esplică posiţiunea în care se află aḑĭ guvernul şi principele bulgar faţă cu comitetul macedonean".

Pentru a doua óră Jancso Benedek pune alăturĭ Liga din Bucurescĭ cu comitetul de asasinĭ din Sofia, atribuind celeĭ dintâi conspiraţiĭ şi comploturĭ de felul celor puse la cale de Sarafoff et Comp. — pentru-ca denunţarea şi calomniarea sĕ fiă desăvîrşite.

Dér sĕ vedem, cum sfêrşesce bulgarofilul dela „Bud. Hirlap". După-ce spune, că Bulgaria va fi silită sĕ cedeze presiuneĭ puterilor şi sĕ împlinéscă reclamaţiunile Românieĭ, încheie aşa:

„A ajuns (România) c'un pas mai aprópe de aceea, ca în Balcanĭ rolul principal sĕ fiă al ei, ér *nu al Bulgarieĭ, care la acésta are, pe basă etnică, cel mai mult drept.* O România tare şi o Bulgariă slabă. Acésta este politica balcanică a Românilor; ajuns acest scop, Macedonia le va fi prea strîmtă şi *lozinca va fi Transilvania*, Leii trimişĭ în Macedonia se vor rostogoli în Ardeal. Étă de ce cred eu, că ***interesul naţiuneĭ maghiare nu póte fi o Româniă tare, ci numai o Bulgariă puternică la spatele Românieĭ***".

Ne-am lămurit!

„Kronstadt — Brassó". La viitórea congregaţiă a comitatuluĭ Braşov, între cele 51 de obiecte, ce vor veni în discusiune, este şi acela privitor la decisiunea oraşuluĭ Braşov, ca numele oficial al oraşuluĭ sĕ fiă „Kronstadt", şi privitor la recursul ce a fost înaintat din partea maghiară în contra acesteĭ decisiunĭ.

Este de interes sĕ comunicăm cetitorilor noştri pe scurt motivele, pe carĭ se baséză amintitul recurs al membrilor maghiarĭ din representanţa comunală.

Pentru întâiŭ se face obiecţiune în privinţa formală, ḑicêndu-se, că acel obiect important (hotărîrea, care sĕ fiă numele oficial al oraşuluĭ) n'a fost pus la ordinea ḑileĭ uneĭ adunărĭ generale, care urméză dupa fiă-care a doua Mercure a luneĭ, ci învitarea s'a făcut la adunare „ordinară", care însĕ în sensul §-luĭ 7 al regulamentuluĭ, a fost de fapt „estra-ordinară". In fine, că punctul n'a fost bine precisat în învitare, din care causă cea mai mare parte a membrilor maghiarĭ au lipsit dela adunare.

Al doilea motiv, prin care recursul maghiar pledéză pentru numele „Brassó" (şi nu „Kronstadt") este, că după părerea recurenţilor § 1 al art. de lege 44 din 1868 dispune, că limba statuluĭ şi limba oficială a guvernelor ţĕriĭ în Ungaria este în tóte ramurile administraţieĭ cea maghiară. In consecinţă recurenţiĭ vĕd a fi neadmisibilĭ, ca numele „Brassó", care a fost folosit până acuma ca nume oficial în limba maghiară, sĕ fiă înlocuit cu nume german „Kronstadt" şi ca un oraş de pe teritoriul statuluĭ ungar şi stând şi sub autorităţile ungare, sĕ priméscă acum un nume oficial german.

Aceste sunt motivele recursuluĭ maghiar contra decisiuneĭ representanţeĭ nóstre comunale.

Sĕrbările din Blaşiŭ.

Blaşiŭ, 26 Sept. n. 1900.

Incheierea Sinoduluĭ.

Ultima sesiune a Sinoduluĭ provincial dela Blaşiŭ s'a ţinut cu mare solemnitate aḑĭ, Mercurĭ, în 26 Sept. înainte de prânḑ dela órele 9—11, celebrându-se cultul divin de către Metropolitul.

După rugăciunea amvonuluĭ părinţiĭ Sinoduluĭ şĭ-au ocupat toţĭ locurile lor, şi s'au publicat decretele ultime, ceea-ce întêmplându-se, promotoriĭ au cerut, ca, nefiind alte obiecte, sĕ se pună capĕt Sinoduluĭ.

La acésta cerere Metropolitul a demandat a se ceti decretul încheiăreĭ Sinoduluĭ, după cetirea căruia secretarul Sinoduluĭ a întrebat pe părinţiĭ sinodalĭ: „décă le place decretul cetit" şi despre resultat raportând Metropolituluĭ, acesta a enunţat: „Părinţilor Sinoduluĭ li-a plăcut, ca sĕ terminăm Sinodul provincial, decĭ déră noi cu acésta punem capĕt Sinoduluĭ provincial şi-l declarăm de încheiat".

După aceste s'au subscris actele Sinoduluĭ, s'a ţinut cuvêntarea de încheiere şi s'a întonat: „Mărire întru cei de sus luĭ Dumneḑeu" şi „Fie numele Domnuluĭ", binecuvêntarea pontificală cu deslegare, după care au eşit cu toţiĭ din biserică şi au mers cu procesiune la reşedinţa metropolitană.

Cu trenul de după prânḑ la órele $12^1/_2$ Episcopiĭ între sunetele clopotelor au plecat din Blaşiŭ dimpreună cu cea mai mare parte a părinţilor Sinoduluĭ.

Raportor.

Conflictul Românieĭ cu Bulgaria.

Circulă cu insistenţă svonul prin capitală — scrie „Apĕr. Naţ." — că prinţul Ferdinand al Bulgarieĭ, în urma observaţiunilor primite dela Suveranul Austrieĭ, Germanieĭ şi dela Sultan, s'a hotărît sĕ isgonéscă membriĭ actualuluĭ guvern bulgar, carĭ au înrĕutăţit aşa de mult relaţiunile Bulgarieĭ cu România şi sĕ cheme la cârma statuluĭ pe Stoilof, Stambulovist.

Venirea acestuia la putere se consideră ca primul pas spre a ni-se da satisfacţiă.

Stoilof de mult urmăresce sĕ distrugă comitetul macedonean. Acum mai mult ca orĭ-când, are ocasie sĕ procedeze cu cea mai mare energiă, sĕ se facă popular şi sĕ smulgă Bulgaria din mânile asasinilor.

Scirea, că Stoilof vine la cârma statuluĭ, se confirmă de altmintrelea şi de telegramele trimise ḑiarelor strĕine din Sofia. Ḑiarul „*Patrie*" apărut erĭ în Paris, primesce o asemenea telegramă din Sofia.

*

Sultanul a scris prinţuluĭ Ferdinand, învitându-l sĕ mérgă la Constantinopol.

In cercurile diplomatice din Bucurescĭ se svonesce, că regele Românieĭ s'ar duce sĕ visiteze pe Sultan.

O corespondenţă sosită din Sofia ḑiaruluĭ „Vaterland" din Viena, spune, că e iminentă soluţiunea conflictuluĭ bulgaro-român.

*

Ordonanţa în afacerea complotuluĭ şi asasinatelor bulgărescĭ va fi, — cum se anunţă din nou — sigur dată Sâmbătă séra. Ea va fi înaintată chiar Sâmbătă ministeruluĭ afacerilor strĕine, care o va trimite M. S. Regeluĭ, fiind cerută de M. Sa.

Procesul crimelor politice a fost sorocit pentru ḑiua de 5 Octomvrie. Procesul va dura cincĭ ḑile.

Din Macedonia.

Cetim în „Ap. Naţ.":

Treĭ cete de banditĭ bulgarĭ au năvălit în têrgurile Gorenţĭ, Lehov şi Castoria băgând spaimă printre populaţia locală. O altă bandă de 30 Bulgarĭ, sub conducerea luĭ Iacov Staranof, întrând ḑiua în amiaḑa mare în satul Cirilovon, au pus mâna pe treĭ Grecĭ şi un Român, cărora după ce li-au luat 200 lire, 50 de găinĭ şi 15 oi, au plecat, recomandându-le sĕ nu se mai numéscă Grecĭ séu Românĭ, décă vréu se mai trăéscă cu ḑile curate. Li-a mai poruncit sĕ ile mai triméţă în anumit loc 30 părechĭ de opincĭ şi 30 de ghebe cu căciulĭ.

Sâmbăta trecută, acéstă bandă ducêndu-se în satul Fotiniţa, ca sĕ pue mâna pe preotul de acolo, proscris deja de comitetul din Sofia, au dat peste o poteră compusă din Grecĭ, Românĭ şi Albanesi, care-i pândea la pólele munteluĭ Viţi.

Aceştia, cum vĕḑură pe Bulgarĭ apropiindu-se, începură împuşcăturile trântind la pămênt şépte Bulgarĭ şi prinḑênd doi: ceĭ-lalţĭ s'au făcut nevĕḑuţĭ în pădure.

La ucişiĭ Bulgarĭ s'au găsit 57 lire, 110 ruble şi câte un notiţ cu Nr-ul şi numele fie-căruia.

Ceĭ prinşĭ au declarat, că sunt trimişĭ de comitetul din Sofia şi că se pregătesc în Bulgaria şi alte bande de felul acesta sĕ invadeze în Macedonia; aceste bande nu se compun numai din cetăţenĭ, ci şi din sergenţĭ, oficerĭ şi soldaţĭ ai armateĭ regulate. Se aştéptă tranşarea diferenduluĭ româno-bulgar şi pe urmă sĕ încépă adevĕrata campaniă a Bulgarilor în Macedonia. Scirea acésta a alarmat populaţia din Macedonia, care s'a hotărît sĕ ia mĕsurile cele mai drastice în potriva acestor năvălirĭ de Bulgarĭ. Intre altele s'a hotărît sĕ formeze o gardă cetăţenéscă şi cu ajutorul gendarmerieĭ locale sĕ-şĭ apere viaţa şi avutul; aşa au ajuns lucrurile în Macedonia, în urma prea mareĭ toleranţe şi slăbiciunĭ din partea Turcilor.

*

Acum în urmă a sosit confirmarea scireĭ, că în ḑiua de 4 Septemvrie Bulgariĭ luĭ Sarafoff au ucis cu revolverul pe preotul lor chiar în altarul bisericeĭ din Salonic, pe când făcea slujba de diminéţă. Acésta pentru-că nu a vrut sĕ dea baniĭ, ce-i cerea pentru ajutorul comitetuluĭ din Sofia.

Autorităţile turcescĭ au prins imediat pe banditĭ şi i-au aruncat în închisóre.

SCIRILE ḐILEĬ.

15 (28) Septemvrie.

In memoria celor căḑuţĭ în rĕsboiŭ. D-nul şi d-na V. A. Urechiă au aşeḑat o frumósă marmoră, împodobită cu o ramură de florĭ în bronz, la biserica Domnéscă din Buştenĭ. Pe piatră sunt gravate numele soldaţilor căḑuţ vitejesce în rĕsboiul independenţeĭ. Aşa, ḑice „A. N.", ar trebui înlocuite în tóte bisericile cartónele pe carĭ aḑĭ sĕ cetesc încă numele vitejilor apĕrătorĭ ai patrieĭ.

Douĕ conferenţe de B. P. Haşdeu. Anul acesta d-l B. P. *Haşdeu*, va ţiné la Atheneul Român douĕ conferenţe fórte importante: Una va trata subiectul „Noi şi Bulgarii", ér cealaltă „Noi şi Ungurii".

Corul Reuniuneĭ române de gimn. şi de cântărĭ din loc îşĭ reîncepe activitatea sa. Probele de cântărĭ se vor ţiné Lunĭ şi Joi dela 6—8 în sala festivă a şcólelor centrale. Ceĭ ce vin pentru prima óră au sĕ se anunţe mai întâiŭ la d-l G. Dima spre a-i împărţi după voce în secţiunile respective ale coruluĭ. Proba primă Lunĭ. Ar fi de dorit ca toţĭ, carĭ pot cânta, sĕ se înroleze sub stégul acestuĭ frumos şi vrednic cor de sub conducerea d-luĭ G. Dima, ca ast-fel sĕ înlesnéscă formarea unuĭ cor mare, unuĭ cor cum se cuvine sĕ-l aibă un ast-fel de centru puternic românesc, cum e Braşovul.

Pentru masa studenţilor românĭ din Braşov au întrat:

a) Dela d-l *Aureliu Danciu*, director de mine din Bucium, *4 corone* în loc de cunună pe mormêntul regretatuluĭ Dr. I. David;

b) Dela d-l *Iuliu Puşcariu*, jude reg. de tribunal din Budapesta, **40 corone** pentru masa studenţilor. — Priméscă marinimoşiĭ donatorĭ cele mai vii mulţămite. — Direcţiunea şcolară.

Bancnote nouĕ. După bancnotele de câte 20 cor. încurênd, se ḑice, vor fi puse în circulaţiune şi bancnote de *câte 10 cor.*, carĭ vor avé colóre violetă; bancnotele de *câte 50* cor. vor avé colóre albastră, cele de *câte 100* cor. sură, ér cele de *câte 1000* vor fi brunete.

Liga anti-bulgară. Din Bitolia „Patriotul" primesce scirea, că Româniĭ, Greciĭ şi Albanesiĭ din Macedonia vor forma o Ligă de resistenţă, pentru a se opune propagandeĭ Bulgarilor. In acest scop s'a ales în Bitolia un comitet compus din 15 membri, câte 5 de fiă-care naţiune, care sĕ redigeze statutul pentru formarea acesteĭ Ligĭ.

Uniforma în şcólele statuluĭ român. D. C. Arion, ministrul de instrucţiune publică, a dat o circulară tuturor direcţiunilor de şcolĭ secundare din ţéră, prin care le arată, că s'a luat hotărîrea ca elevilor, fiĭ de sătenĭ, carĭ voesc sĕ pórte în clasă costumul dela ţéră, curat şi bine îngrijit, sĕ li-se îngăduéscă acésta numai cu obligaţiunea, ca la căciulă séu pălăriă sĕ pórte cocarda cu colorile distinctive ale liceuluĭ séu gimnasiuluĭ ce frecuentéză.

In ceea-ce privesce preţul costumuluĭ de iérnă, preţ care nu depăşesce suma de 30 până la 35 lei, pentru eleviĭ, carĭ sunt cu desevîrşire lipsiţĭ de mijlóce şi carĭ din nenorocire au fost rĕu sfătuiţĭ sĕ între în învĕţămêntul secundar, în loc de a îmbrăţişa o practică şi productivă meserie, ministrul face un călduros apel la simţĕmintele de umanitate, ca prin societăţĭ cooperative, cum pe aiocurea s'a făcut cu deplin succes, prin darurĭ benevole, prin tot ceea-ce inima va sugera, sĕ se vină într'ajutorul acestor elevĭ. In vederea disciplineĭ, a bunelor moravurĭ, a cuviinţeĭ şi omenieĭ pe strade, a cultivăreĭ simţĕmintelor de egalitate între toţĭ eleviĭ aceloraşĭ clase, una şi aceeaşĭ uniformă se impune. La 15 Octomvrie 1900 toţĭ eleviĭ şcólelor sunt datorĭ a fi îmbrăcaţĭ în uniformă.

Telefon între Budapesta şi Cluşiŭ. Ḑilele acestea s'a terminat linia telefonică între Budapesta şi Cluşiŭ. Probele făcute între Cluşiŭ, Oradea-mare şi Budapesta se ḑice că au succes pe deplin.

Şanţurile şoselelor desfiinţate. D-l Ionel Grădişteanu, ministru lucrărilor publice, a luat disposiţiĭ ca treptat sĕ se desfiinţeze şanţurile şoselelor, ce traverséză satele şi têrgurile din România, de óre-ce aceste şanţurĭ neputêndu-se ţine în stare bună forméză bălţĭ, emanând miasme, carĭ aduc bóle, şi sĕ se înlocuéscă aceste şanţurĭ cu rigole pavate séu canivele. In mai multe comune s'au şi terminat aceste lucrărĭ de transformare, ér în altele e pe cale de a se face. Nu se póte o mĕsură mai escelentă.

Vênḑarea armelor Martini Henry. Ḑiarul „Timpul" în numĕrul sĕu de aséră

Tîmpla dela cap s'a născut după tótă probabilitatea din lat. tempus, tempora spre diferenţiare de tempus, (timp), tempora, (timpurĭ) în urma uneĭ confusiunĭ cu templum, templa, (têmpla dela biserică), ér la confusiunea între cele 2 forme a contribuit pe de-o parte asemĕnarea fonetică, ér pe de altă parte probabil şi analogia de sens, căcĭ şi tîmpla dela altar forméză frontul, frontispiciul interior al bisericeĭ, întocmai precum sunt tîmplele capuluĭ părţile mărginaşe, împrejmuitóre ale frunţiĭ.

Confusiunea decĭ e un cas de etimologisare poporală, care a avut loc deja în sfera limbeĭ lat. vulgare, deóre-ce forma românéscă: tîmplă nu se póte separa de formele corĕspunḑĕtóre romanice: ital. tempia, prov. templa, vechiŭ franc. temple, carĭ se reduc tot la un prototip latin: „templa".

In reasumat decĭ ca cas de antiantropomorfism în limba română, latinescul tempora a fost abandonat spre a fi înlocuit cu templum, resp. templa [1]).

NB. *Intêmplare* nu póte fi latinescul *intemporare (Cihac, Körting etc.) din aceleaşĭ motive, din carĭ tîmplă nu póte fi latinescul tempora. Intêmplare se reduce direct la un prototip **intemplare* (din in şi templum), avênd sensul fundamental de a-se ivi, a obveni în spaţiu (templum), a-se întîmpla; sĕ se compare composiţiunea *contemplare* amintită mai sus (con şi templum).

(Va urma.) NICOLAE SULICĂ.

Aen. 1, 92, (*contemplare*, Varro. L. L. 7, 2, 82, de aicĭ sensul de-a privi cu atenţiune, a contempla). Mai departe indică partea aceea de loc, care separată de celelalte părţĭ profane, i-se închină uneĭ deităţĭ, spre a i-se ridica o casă de jertfe şi rugăciunĭ; de aicĭ apoi sensul de templu, biserică. Templum esprimă în fine orĭ-ce spaţiu în genere, ţĕrmuit séu neţĕrmuit, ca d. e. templa coelestia Lucr. 6, 388 (vĕsduhul, înălţimile ceruluĭ), templa mundi (universul): mundi magnum et vorsatile templum, Lucr. 5, 1435 et passim, cf. Cic. Rep, 6, 15; Deus, cuius hoc templum est omne, quod conspicis, apoi o înălţime cu o perspectivă estinsă, d. e. templa Parnasi. — Cuvêntul trecut în terminologia bisericeĭ creştine, la orientalĭ indică séu tîmpla altaruluĭ (la Românĭ, apoi la Sêrbĭ şi Slovenĭ: templo) séu peristilul bisericeĭ (la Grecĭ).

[1]) Admiterea uneĭ forme hipotetice *tempula*, ca prototip al românesculuĭ tîmplă, — afară de greutăţĭ gramaticale şi fonetice, a căror specificare nu ne o permite spaţiul, — e eschisă prin simplul fapt, că monumentele de limbă latină clasica ca şi vulgară nu cunosc o astfel de formă.

publică următorul comunicat: Unele diare au vorbit de o vêndare de arme făcută de ministeriul de rěsboiŭ şi întrébă, care este adevěrul în acéstă privinţă. Rěspundem următórele: Materialul de arme model 1879 Martini Henry se găsesce declasat şi inutil păstrat la Arsenal, pe când alte nevoi de arme, obuziere şi muniţiunî de tot felul erau fórte simţite. S'a găsit dér avantagios a se vinde aceste arme şi muniţiunile lor, carî în cas de rěsboiŭ ar fi fórte greu întrebuinţate, faţă de armele nouě ce posedăm deja, în numěr suficient superior celor arătate de „Adevěrul" şi faţă de armele cu Statele vecine. Capitalul provenit din vêndarea acestor arme, *va fi esclusiv întrebuinţat la cumpěrarea imediată a armelor, ce ne lipsesc.* Vêndarea a fost făcută în condiţiunî fórte favorabile. Pe când în alte ţěrî armele declasate au fost vêndute cu 5 şi 7 lei, noi le vindem pe 20 de lei una şi 20 lei miia de cartuşe. *Clausa stipulată, ca aceste arme sě nu fiă vêndute la vecinî,* póte fi lesne supraveghiată şi vêndarea oprită imediat în dauna cumpěrătorilor, cum s'ar afla de violarea clausei.

Ex-regele Milan a trecut alaltăerî prin Verciorova spre Bucurescî cu trenul fulger. Milan călětoresce sub numele de conte de Tacova.

Societatea de lectură *„Andreiŭ Şaguna"* a clericilor din Sibiiu s'a constituit în şedinţa ţinută în 8 (21) Sept. sub presidiul d-lui director seminarial Dr. Eusebiu R. Roşa în modul următor: Preşedinte Dr. Petru Şpan prof. sem.; vice-preşedinte Seb. Stanca cl. c. III; Archivar şi not. al com. Il. Gonţia cl. c. III; Notar al soc. Alex. Popa cl. c. I; Cassar G. Lărgean cl. c. II; Controlor D. Purece cl. c. I; Bibliot. G. Tulbure cl. c. II; Vice.-bibliot. I. Pascu ped. c. I; Redactor al fóiei „Musa" I. Oţoiŭ cl. c. III; Econom D. Marcu ped. c. III. — In comisiunea literară au fost aleşî: Ar. Meţian şi I. Silaghi cl. c. III; A. Nistor şi I. Romosan cl. c. II; N. Şoneriŭ şi V. Span cl. c. I; V. Micudă şi A. Moşoiŭ ped. c. III; V. Cranga ped. c. II.

Păcură aflată în Ungaria. Societatea pe acţii pentru esploatarea de oleu mineral, fundată de rafineria de oleurî minerale fiumană, care s'a ocupat cu săpăturî în Ungaria, a dat în Comarnic (comitatul Sáros) la o adâncime de 550 metri de păcură. Punctul se vede a fi fost favorabil ales. Se crede, că în adâncimî mai marî se va da de cantităţî marî de păcură şi că astfel se va dovedi, că Carpaţii şi dincóce de granita galiţiană conţine oleu mineral brut la adâncimî mai marî ca acolo.

Şahul Persiei la Budapesta. „La prânḑul de gală dat alaltăerî în onórea sa, Şahul a ridicat un toast pentru monarchul nostru, esprimând recunoscinţa sa pentru ospitalitatea, ce i-a acordat Majestatea Sa. — Archiducele Iosif a închinat pentru Şah şi a esprimat, în numele împěratului Francisc Iosif, bucuria Majestăţiî Sale pentru satisfacţiunea prioinuită Şahului în timpul şederei sale în Austro-Ungaria. — După visita sa la Constantinopol, Şahul se va întórce la Budapesta, unde va petrece douě ḑile. El se va duce apoi în Rusia.

Soldaţî bulgarî hoţî. Mai mulţî soldaţî bulgarî au trecut într'un mic ostrov al statului român, de lângă Giurgiu, şi au furat o mare cantitate de nuele. Faptul a fost denunţat autorităţilor în drept.

Viile din jurul Iaşului. Ambii inspectorî viticolî ai regiunei Iaşî, M. Viorescu, şeful pepinierei Vişan şi Chiriac Grigoriu, dela pepiniera Cotnarî, au constatat 48 de vii grav filoxerate, în podgoriile Tomeştî şi Gornul. Se ḑice, că filoxera era dată de mai mult timp, cel puţin din anul trecut.

Din Basna i-se scrie lui „Sieb. D. Tageblatt", că Lunî în 10 Septemvrie înainte de améḑî a ars în sat (Strada morii) şése case acoperite cu paie de ale locuitorilor românî, precum şi douě şurî. Tótă poporaţiunea satului Saşî şi Românî, bărbaţî şi femei au sărit într'ajutor şi cu ajutorul bunelor pompe de apă ale comunei, precum şi a pompierilor veniţî din satele vecine, a succes a localisa focul. 13 ḑile mai târḑiu éraşî a sunat alarmă clopotele. De astă-dată au ars şépte colibe de paie ale coloniei ţigănescî. Şi de astă-dată a succes a-se împedeca lăţirea focului, dér 13 familii sěrace au rěmas fără de adăpost.

Câştigurî. La ultima tragere a loteriei de clasă s'au făcut între altele următórele câştigurî: losul Nr. 65,170 a câştigat *10,000* coróne, ér losurile cu nr-ii 67,827; 56,154 şi 93,369 au câştigat câte *500* coróne. Tóte aceste losurî au fost vêndute de firma locală Iacob L. Adler şi fratele la cumpěrătorii din loc.

O fugă romantică s'a întêmplat deunăḑî din insulele Ponza, cunoscuta colonié pentru delicuenţî. Cei condamnaţî sě stea în insulele Ponza, pot sě lucreze unde poftesc înlăuntrul unei întinderî încunjurate de zăbrele. Acéstă libertate a întrebuinţat'o anarchistul *Moreschi* pentru a-şî confecţiona o cutiă în formă de coscinq, în care a făcut mai multe găurî şi pe care a tapetat'o bine cu pae. In cutiă a pus ciocan şi cleşte şi a scris d'asupra ei: *Băgaţî de sémă! Fragile.* In acéstă cutiă Moreschi a pus sě-l închidă un tovarăş Mazzella, care cu mutra cea mai liniştită din lume s'a urcat cu ciudata marfă într'un vapor, care trebuia sě plece din portul Ponza spre Neapole. Tocmai a doua ḑi autorităţile coloniei descoperiră fuga celor doi aventurierî. Se telegrafă la Neapole şi un poliţist descoperi cutia bănuită tocmai când trebuia transportată pe bordul unui vapor cu destinaţiă spre Marsilia. Cutia fù deschisă şi spre mirarea tuturor, eşi din ea fugarul Moreschi. Ambii fugarî furě puşî în lanţurî şi plecară înapoi la reşedinţa lor de mai înainte.

Incurcăturile în China.

In China sunt în pregătire lucrurî marî. Scirile telegrafice din urmă pun în vedere un mare rěsboiŭ, la care din partea puterilor europene s'a angajat mai ales Germania.

Mareşalul *Waldersee*, comandantul suprem al trupelor internaţionale, a sosit alaltăerî în Taku. O telegramă a lui *„Morning Post"* anunţă, că îndată-ce Waldersee va păşi pe teritoriul turburărilor va da un *ultimat* pretinḑênd, ca *cincî dintre conducětorii* resistenţei desfăşurate în contra streinilor, *sě fiă estradaţî imediat de Chinesî.* Décă pretensiunea acésta nu va fi împlinită, *se va declara rěsboiŭ* şi Waldersee va începe campania.

Scirea acésta, aşa cum o predă fóia englesă, se desminte din Berlin, dér cu tóte acestea rěsboiul e în ajun de a-se începe formal.

Intr'aceea se adeveresce, că Chinesii sunt decişî a continua pe tótă linia lupta în contra puterilor streine. Principele *Tuan,* noul preşedinte al Ciung-li-jamenului, a dat un edict cătră toţî funcţionarii, în care ḑice, că cei carî nu vor fi pe partea mandoinanilor vor fi decapitaţî ca trădătorî, familiile lor vor fi stirpite şi mormintele străbunilor lor pustiite.

Incât privesce atitudinea puterilor faţă de propunerea germană, se anunţă, că Anglia a primit *în principiu* propunerea, dér ea doresce, ca negocierile de pace sě nu se întrerupă. Francia şi Rusia, spune o telegramă din Berlin, au declarat, că se învoesc ca ambasadorii din Peking sě fiă provocaţî a numi pe criminalii principalî, dér nu aprobă pretensiunea de a fi estradaţî.

Până acum numai puterile din tripla alianţă au primit necondiţionat propunerea Germaniei.

Pressa germană e fórte amărîtă, că celelalte puterî nu s'au declarat deplin favorabil. *„Kreuzzeitung"* ameninţă ḑicênd, că Germania va lua měsurî de represalii în contra Chinei, indiferent fiind pentru ea, décă celelalte puterî se învoesc ori nu.

NECROLOG. Andreiŭ Frank, fost farmacist în Bucurescî, unde era membru al consiliului de igienă şi al mai multor societăţî, a rěposat alaltăerî în Braşov în etate de 86 anî. Inmormêntarea se va face aḑî. Il jălesc fiiî: Adolf Frank dr. în medicină, Iosephina Dietrich, Emilia Constantinidis şi věd. Wittstock născ. Frank.

ULTIME SCIRI.

Haga, 27 Septemvrie. Cuirasatul „Gelderland" va pleca din Aden la Lourenzo-Marquèz pentru *a aduce pe preşedintele Krüger în Europa.*

Lourenzo-Marquès, 27 Septemvrie. Numěroşî Olandesî, Germanî şi Burî au plecat aḑî cu vaporul german „Herzog" spre Europa. Vaporul duce şi mulţî drugî de aur.

Paris, 27 Septemvrie. Din Canton se comunică, că prădarea şi incendiarea misiunilor streine continuă în Kuang. Trei mii de creştinî sunt fără adăpost.

Londra, 27 Septemvrie. „Times" află, că *Waldersee va adresa un ultimat* guvernului chines.

DIVERSE.

Biblioteca statului din Babylon. O descoperire de mare însemnătate istorică s'a făcut de cătră espediţia scienţifică a universităţiî din Pensylvania pe câmpul ruinelor dela Nippur, unde odinióră au fost Iudeii în prinsóre babilonică. S'a aflat adecă biblioteca naţională în templul Bel, care a fost dărîmat la 2280 înainte de Christos de cătră Elamiţî. După cum afirmă conducětorul acelei espediţiunî pentru săpăturî, profesorul Hilprecht, în timp de trei lunî s'au aflat 17,200 table cu scrisóre cuneifomră de conţinut istoric şi scienţific. Aceste table trateză despre mitologiă, matematică şi alte ramurî ale sciinţei. Tablele sunt rězimate de păretele bibliotecii pe nisce piedestale. După cum au înaintat până acum lucrările, se ḑice, că sunt de lipsă cincî anî până va fi desgropat întreg templul. Se crede, că din acele table se va afla şi istoria cea mai antică a Babilonului. Cercetările bibliotecei s'au sistat, pentru a se desgropa zidurile Nippurului. La o adêncime de 70 de urme s'a dat de un zid vechiŭ de pe timpul regelui Sargon (3800 înainte de Christos). S'au aflat cu ocasiunea săpăturilor diferite arme şi alte obiecte antice. Tot acolo au mai dat şi peste un palat, al căruî front e de 600 de urme. Se susţine a fi fost reşedinţa vechilor regî-preoţî. Şi aicî s'au aflat multe table de lut şi statue din perioda cea mai vechia.

*

Un apel al Boxerilor. Ḑilele acestea locotenentul de Schöler cu ocasiunea unei patrolărî între Kiao-Ciau şi Kanmi, în provincia Shantung, a aflat un apel al Boxerilor, care după traducerea misiunei catolice din Tsingtau este de următorul cuprins: Lu-chia-miau 28 Iulie 1900. Membrii societăţiî ḑeescî ai Boxerilor sunt de fapt ómenî nobilî, carî apěră imperiul şi dau poporului libertatea; sunt ómenî de minune, carî stirpesc pe străinî (oi) şi pe miei (cei ce s'au aliat la străinî) îi extermină. Dracii străinî însě, acěştî dracî de al doilea rang, posed în şiret-nia lor multe contra-mijlóce pentru a frânge vrăjitoria. Astfel se află de aceia, carî înţépă pe om în cap, în urma căreia după 7 ḑile trebue sě móră. In partea sud-ostică mai mult ca o sută de persóne au fost înţepate în modul acesta. Trebue ca în tot locul sě ne păzim de acei înţăpătorî. Décă va fi prins undeva vre-unul din ei, atuncî tr-bue cercetat şi întrebat cu de-aměnuntul. Peste tot trebue îngrijit, ca sě nu scape, ci sě stea sub pază bună. Acěştî dracî străinî vin la noi şi cu deosebire şî-au pus ochii pe drăguţele nóstre femei, de aceea şi femeile sě se păzéscă de acěştî dracî şi sě-i înece pe toţî în mare. Streinii voesc sě ne umple ţéra nóstră frumósă cu trenurî şi mine, prin ceea-ce s'ar conturba mormintele părinţilor noştri. Mórte tuturor streinilor!"

*

Aurul din Francia. Jurnalele francese din Paris spun, că Francia dispune actualmente de cea mai mare cantitate de aur din Europa. Reservele sale de acest metal se urcă la 4.810 milióne de francî. Din acéstă sumă jumětate este în lăḑile private, ér cealaltă jumětate în ale Băncei. Acéstă a dóua jumětate este egală cu suma de aur ce o posede, la un loc, băncile englese, germane, spaniole, olandese şi italiene, ba încă le covêrşesce cu 4.000,000. Juan dela Orsay a calculat, că de ai numěra acěştî banî — câte douě monede de aur pe secundă ţi-ar trebui ca sě numerî 4 anî, trei lunî şi 15 ḑile. Puse una peste alta aceste monede ar face o columnă de 146,565 de metri înălţime. Greutatea ei ar fi egală cu de 12 orî 30.000 de kilograme. Aşeḑate una lângă alta ar face o dîră de aur de 2.370 kilometri; ca sě facă jurul unei asemenea dîre, un tren ar pune 39 de ore şi jumětate, mergênd cu o repiditate de 60 kilometri pe oră. In tótă Europa ar fi, se ḑice, aur în sumă de opt mii; trei sute opt-ḑecî milióne francî.

*

Sultanul păcălit. In foile englese se vorbesce despre o păcălitură, ce se ḑice, că s'ar fi făcut de cătră un individ necunoscut din Barcelona cu Sultanul Abdul Hamid din Constantinopol. Lucrul se ḑice, că s'a petrecut astfel: Un necunoscut a însciinţat prin telegraf guvernul turcesc, că un complice al asasinului Bresci însoţit de mai mulţî anarchiştî au plecat cu vaporul la Constantinopol sě omóre pe Sultanul. Şiretul necunoscut a mai adaus în telegramă, că la cas, décă guvernul iar trimite lui spese de călětoria 4500 francî, el va pleca în Constantinopol şi va prinde pe anarchiştî. In urma acestei telegrame încă în aceeaşî ḑi ambasadorul Turciei din Barcelona a primit avis, că la ordinul Sultanului — numai decât sě plătéscă respectivului suma cerută şi sě-i promită, că la sosirea lui la Constantinopol va primi încă 20,000 francî. Marele duşman al anarchiştilor însě s'a mulţămit cu banii primiţî, perḑêndu-şî urma din Barcelona.

*

Tren electric peste canalul La-Manche. „New-York Herald" publică un mare plan, ce se ḑice, că va fi pus în lucrare. E vorba, ca sě se construéscă un tren electric aerian peste canalul La-Manche, care în timp de un pătrar de óră se comunice între Dower şi Calais. Autorul planului e contele Pompeo Pieri, care deja de mai mulţî anî se ocupă cu acest plan în tovărăşire cu un numěr mare de inginerî francesî. Descrierea planului e următórea: Pe ambii ţěrmurî ai canalului se ridică câte un piedestal de fer, carî sunt legate la olaltă cu sîrme gróse de oţel. Aceste sîrme servesc ca şine pentru trenul electric. Un electro-motor, în timp de 15 minute sbóră cu trenul dela un ţěrm la celalalt. Ca persónele séu mărfurile sě nu impedece accelerarea trenului, deasupra fiă-căruî vagon este înţepenit un balon, care prin forţa lui de a ridica în sus, contrabalanséză greutatea vagonului. Vagónele vor fi din aluminiu şi tóte cu balóne, aşa că la cas, când s'ar rěsturna în apă ele sě nu se cufunde. Urcarea în vagóne se face cu balonul. Autorul invenţiunei a declarat unui colaborator dela „New-York Herald", că planul este pe deplin succes. Se crede însě ca sigur, că pe timp furtunos trenul nu va pute comunica, deóre-ce balónele ar rupe şi duce cu sine totul.

Proprietar: ***Dr. Aurel Mureşianu.***

Redactor responsabil: ***Gregoriu Maior.***

Dela „Tipografia A. Mureşianu“ din Braşov, se pot procura următórele cărţĭ:

Scrierĭ scolare.

Istoria pedagogiei de *V. Gr. Borgovan* O carte nouă şi de mare interes pentru toţĭ bărbaţii de şcólă. Preţul 1 fl. 50 cr. (cu posta 1 fl. 60 cr.)

Istoria Biblică pentru folosul scólelor poporalĭ din diecesa Gherlei. (Cu permisiunea superiorilor). Tipărită în 1898, Partea I (Testamentul vechiu) costă 25 cr., ér partea II (Testamentul nou) 20 cr. plus câte 3 cr. porto de fiă-care.

Cântul în şcóla poporală de *Iuliu Pop*, învĕţător în Năsĕud. Teoriă, praxă şi cântărĭ. Este o scriere întocmită pentru cei ce propun cântările. Preţul 30 cr. (cu posta 33 cr.)

Manual catechetic pentru primii anĭ şcolasticĭ, ca îndreptar pentru catecheţĭ, învĕţătorĭ şi părinţĭ, prelucrat de *Basiliu Raţiu*, profesor la seminariul din Blaşiu Preţul 40 cr. (cu posta 45 cr.)

„Invĕţătură creştinéscă“ séu *Catechismul mare* pentru tinerimea greco-cath. *Ediţiunea III.* (1898). Cu binecuvêntarea episcopului de odinióră al Gherlei, Ioan Alexi. Noua ediţiune a apărut cu îmbunĕtăţirĭ şi e tipărită cu ortografia cu semne. Conţine 284 pag., format 8⁰, e legată solid şi costă 80 cr. (cu posta 90 cr.)

Gramatica limbei române, pentru şcólele inferióre, prelucrată după sistemul fonetismului modern, de *Ioan Papiu*. Partea I. Etimologia. *Ediţiunea II.* Preţul 50 banĭ.

Cărţĭ de rugăciunĭ şi predicĭ.

Anghira Mântuirei, cárticea de rugăciunĭ şi de cântărĭ pentru mângăerea sufletéscă. *Ediţ. IV corectată.* Gherla. Preţul unui es. în păreţĭ tarĭ coloraţĭ . . 35 cr. (+ 5 cr. porto.)

Mărgăritarul Sufletului, carte de rugăciunĭ şi cântărĭ, întocmită pentru tóte trebuinţele vieţii. *Ediţiunea IV.* Gherla. Conţine peste 334 pag. Legată costă 50 cr. (+ 5 cr. porto).

Micul mărgăritar sufletesc, cărticică de rugăciunĭ şi cântărĭ, întocmită mai ales pentru copiiĭ mai mărişorĭ. Legată costă 22 cr. (+ 3 cr. porto).

Carte de rugăciunĭ, cererĭ şi laude încru onórea Preacuratei Fecióre Maria, pentru folosul şi mângăiarea sufletelor. Preţul legat 20 cr. (+ 3 cr. porto).

Predicĭ pe tóte Duminecile şi sĕrbătorile de peste an, Vol. I. de *Em. Elefterescu*, cunoscut atât de bine în cercurile românescĭ din numĕrósele sale scrierĭ. Are 250 pag. Preţul (4 lei) . . . 1 fl. 50 cr.

De acelaşĭ autor a apărut Vol. II. cu *„Predicĭ ocasionale şi funebrale“*, care se estinde pe 220 pag. şi conţine predicĭ multe pentru cununii, şi diferite ocasiunĭ (la sânţirea de bisericĭ, la instalărĭ de parochĭ, la presentarea pentru prima-óră a preotului în parochii etc. et.) Peţ. 1 fl. 70 cr.

Cuvêntărĭ bisericescĭ pe sĕrbătorile de peste an, scrise de Prepositul capitular *Ioan Papiu*. Pe lângă predicĭ, se mai află în text câte-o instructivă notiţă istorică privitóre la însemnătatea diferitelor sĕrbătorĭ. Conţine vre-o 400 pag. Preţul (în loc de 2 fl.) prin postă . . 1 fl. 60 cr.

Cuvêntărĭ funebralĭ şi iertăciunĭ pentru diferite casurĭ de mórte, întocmite de *Ioan Popiu*. Conţin vre-o 400 pag. Preţul 1 fl. 50 cr. (prin postă 1 fl. 60 cr.)

Predie pentru Duminecile de peste an, ompuse după catechismul lui Decharbe, de *V. Christe*. Conţine predicĭ dela Dumineca XI după Rosalii până la Dumineca Vameşului. Preţul 80 cr. (prin postă 85 cr.)

Predicĭ pentru Duminecĭ de *Iustin Popfiu*, învĕţatul scriitor bisericesc, marele orator şi bunul Român de odinióră. Format mare de 500 pag. Preţul 2 fl. 20 cr. (prin postă recomandat 2 fl. 35 cr.)

„Carte de Rugăciunĭ, cererĭ şi laude“ spre folosul şi mângăierea sufletelor creştinescĭ. Conţine 201 pag.

Preţul: legat simplu . . . . . . 80 b.
„ leg. în pânză . . . 1 cor. 60 b.
„ „ în piele şi aurit 3 cor. 20 b.
„ „ în catifea cu copcii şi cu cruce 7 cor. — b.

„Pomenirea Prea on. brâu. al Preasântei de Dumnedeu născĕtóre, scósă din antologion séu mineiŭ şi tipărită cu litere“. Pag. 16. Preţul 20 banĭ.

*

Cărţĭ cu preţurĭ reduse.

Atragem atenţiunea cetitorilor asupra cărţilor de mai jos, carĭ se vĕnd cu preţurĭ reduse, ba chiar *numai pe jumĕtate, de cum s'au vêndut până acum.*

1) *Lascar Viorescu*, ***O icónă a Moldovei din 1851*** de *Wilhelm de Kotzebue.* E cunoscută acéstă scriere ca o lucrare istorică de mare valóre în literatura nóstră, Conţine 268 pag. cu tipar curat şi hârtie de lux. Preţul în loc de 4 cor., cum s'a vêndut până acum, este adĭ numai *2 cor.* (+ 30 banĭ porto.)

2) ***Poesii*** de *Veronica Micle*, regretata nóstră poetă. Conţine 144 pag. In loc de 3 cor., se vinde numai cu *1 cor. 50 b.* (+ 10 b. porto).

3) ***Poesii complecte*** de Carol *Scrob.* Numele acestui autor este de asemenea bine cunoscut literaţilor noştri şi poesiile lui ocupă un loc frumos în literatura română. Preţul s'a redus dela 4 la *2 cor.* (+ 20 b. porto).

4) ***Instrucţiunea gimnasticei*** în scólele de băeţĭ şi de fete. Cu 57 figurĭ în text, de *D. Ionescu*, profesor de gimnastică la liceul Lazăr şi la şcóla normală de institutorĭ din Bucurescĭ. Preţ. în loc de 3 cor. e 1 cor. 50 b. (+ 10 b. porto) De lipsă e mai cu sémă pentru învĕţătorĭ.

5) ***Originea monedelor*** (a banilor) de *M. C. Suţu*, o interesantă conferenţă ţinută la Ateneul Român din Bucurescĭ. In loc de 1 leu se vinde cu 50 banĭ.

6) ***Poesii*** de *F. M. Stoenescu*. Este o carte mare de 252 pag. cu esterior plăcut şi bine îngrijit. Autorul e de asemenea cunoscut în literatura română şi versurile sale frumóse nu au lipsă de laudă, căcĭ se laudă de sine. In loc de 4 cor. se vinde cu 2 cor. (+ 10 b. porto.)

7) ***„Vréi sĕ te iubéscă bărbatul?*** Broşura cu acest titlu conţine poveţe practice seriόse şi fórte potrivite pentru familiile bune. Preţul dela 1 cor s'a redus la 50 b. (+ 5 b. porto).

Cursul la bursa din Viena.

Din 27 Septemb. 1900.

Renta ung. de aur 4%.	114.20
Renta de coróne ung. 4%. . . .	90.75
Impr. căil. fer. ung. în aur 4½% .	120.50
Impr. căil. fer. ung. înargint. 4½%	98.10
Oblig. căil. fer. ung. de ost I. emis.	116.50
Bonurĭ rurale ungare 4%	89.60
Bonurĭ rurale croate-slavone . . .	93.—
Impr. ung. cu premii	163.25
Losurĭ pentru reg. Tisei şi Seghedin .	141.75
Renta de argint austr.	97.10
Renta de hârtie austr.	96.90
Renta de aur austr.	115.20
Losurĭ din 1860.	132.—
Acţii de-ale Băncei austro-ungară .	17.06
Acţii de-ale Băncei ung. de credit .	669.—
Acţii de-ale Băncei austr. de credit .	650.50
Napoleondorĭ	19.31
Mărcĭ imperiale	118.32½
London vista.	242.05
Paris vista	96.25
Rente de coróne austr. 4% . . .	97.20
Note italiene	90.30

Cursul pieţei Braşov.

Din 28 Septembre 1900.

Bancnota rom.	Cump. 19.08	Vênd.	19.10
Argint român.	Cump. 18.80	Vênd.	18.90
Napoleond'orĭ.	Cump. 19.20	Vênd.	19.30
Galbenĭ	Cump. 11.30	Vênd.	11.40
Ruble Rusescĭ	Cump. 127.—	Vênd.	—.—
Mărcĭ germane	Cump. 58.50	Vênd.	—.—
Lire turcescĭ	Cump. 10.70	Vênd.	—.—
Scris. fonc. Albina 5%	100.—	Vênd.	101.—

ABONAMENTE LA „GAZETA TRANSILVANIEI“

Preţul abonamentului este:

Pentru Austro-Ungaria:

Pe trei lunĭ . . . . . . 3 fl. —
Pe şese lunĭ . . . . . . 6 fl. —
Pe un an . . . . . . 12 fl. —

Pentru România şi străinătate:

Pe trei lunĭ . . . . . . 10 fr.
Pe şese lunĭ . . . . . . 20 fr.
Pe un an . . . . . . 40 fr.

Abonamente la numerele cu data de Dumineca.

Pentru Austro-Ungaria:

Pe an . . . . . . 2 fl. —
Pe şese lunĭ . . . . . . 1 fl. —
Pe trei lunĭ . . . . . . 50 cr.

Pentru România şi străinătate:

Pe an . . . . . . 8 francĭ.
Pe şese lunĭ . . . . . . 4 francĭ.
Pe trei lunĭ . . . . . . 2 francĭ.

Abonamentele se fac mai uşor şi mai repede prin **mandate postale.**

Domnii carĭ se vor abona din nou, sĕ binevoiéscă a scrie adresa lămurit şi a aráta şi posta ultimă.

Administraţiunea „Gazetei Transilvaniei“.

Tipografia A. Mureşianu, Braşov.